

DZIĘKOWANIE (189) *sb n*

dziękowanie (183), **dziekowanie** (4), *dziękowanie a. dziekowanie* (2); *dziekowanie SeklKat, MurzNT*; *dziękowanie* : *dziekowanie Leop* (1 : 1), *BibRadz* (6 : 1).

o oraz a jasne, e *pochylone*; w *dziekowanie pierwsze e jasne*.

sg *N* *dziękowanié* (82); -é (2), -(e) (80). $\diamond$ *G* *dziękowaniã* (10). $\diamond$ *D* *dziękowaniu* (14). $\diamond$ *A* *dziękowanié* (28); -é (1), -(e) (27). $\diamond$ *I* *dziękowaniém* (23), *dziękowaním* (10); -ém *RejPs, Leop, BibRadz* (3), *RejPos, RejZwierc* (2), *WujJudConf, BudNT* (2), *ModrzBaz, ActReg, SarnStat*; -im *CzechRozm, NiemObr, WujNT* (6); -ém : -im *LubPs* (8 : 1), *LatHar* (1 : 1); ~ -ém (1), -(e)m (22). $\diamond$ *L* *dziękowaniu* (10). $\diamond$ *pl N* *dziękowaniã* (8). $\diamond$ *A* *dziękowaniã* (4).

Sł stp notuje, Cn s.v. dzięka, Linde XVII w. (z Cn).

1. *Wyrażanie wdzięczności, składanie podziękowania; grates Mącz, Cn; regratiatio Mymer¹; gratiarum actio, gratulatio Cn* (187) : *OpecŻywSandR* 3v; *Regratiatio. Danckflagung. Dziękowanie. Mymer¹* 13, 7v; *że znich nieprzyiacioły maia/ ktorzy miałto dziekowaniã kędy mogąc/ radzi iem zażkodzą i potem é [errata: ié] o wielkići ciężkości przyprawiã MurzNT* 46; *Grates, Dzięki/ dziekowanie. Mącz* 148d, 148d; *RejPos* 146v; *aby nietylko dziekowaniem ale aliqua extraordinaria gratitudine, aby mu to pokazali ze grati sunt prace iego ActReg* 59.

dziękowanie komu (1): *Iezulã milégo íwé milé matuchnie pokorné dziekowanié. OpecŻyw* 87v.

dziękowanie z czego [= za co] (1): *były tám[...] dziekowãnia/ dãrowãnia/ z tey stałey obrony BielKron* 251.

Zwroty: »*dziękowanie odnieść*« = *otrzymać podziękowanie* (1): *Ale iefli tho [gniew] w łobie łam zãhãmuiefz/ [...] pãtrz iãkie dziekowanie odniesiesz. Bo ten przypadek nie może być iedno z możnieyfzym albo s podlefzym. [...] A iefli z mnieyfzym/ thedy y on y wiele ludzi z nim będąc dziekować żeś go w pokoju zołtãwił RejZwierc* 79v.

»*[komu] dziekowanie uczynić*« (1): *Zãś im Krol dziekowanie łam krotko vczynił StryjWjaz* A4.

a. *Dziękczynienie składowe Bogu, wielbienie Boga; modlitwa dziękczynna, hymn; cantio, hymnus, laus Mącz; grates, gratia, gratiarum actio, gratulatio Cn* (175) : *RejPs* 33v; *ten Pfalm ma w łobye częścią dzyękowanie/ częścya modlitwę/ częścią też nãpominãnie ku łtãteczności wiãry prawdziwey o Pãnu Bogu. LubPs* Hv; *I nãpomina nas ku dzyękowaniu/ ábychmy będąc tego wdzyęczeni/ że nas Pan do niego powołać raczył/ okãzowãli mu tę wdzyęcność LubPs* V5, F2 *marg, G4 marg, P2v, Y4v marg, Y6* [2 r.]; *KrowObr* 157, 198; *BibRadz* 2.Cor 4/15; *Mącz* 160c; *KuczbKat* 400 [2 r.]; *BudNT* 2.Cor 4/15, 1.Tim 4/3; *ModrzBaz* 52v; *SkarŻyw* 207; *NiemObr* 79; *Nalézy też do dziekowania Hymn B. Pãny Mãyey/ Wielbi wielce dułzá moiã Pãnã LatHar* 575, 58 [2 r.], 70, 261, 486, 559 (12); *A porubłtwo y włzelka nieczyłtość/ ábo łãkomłtwo/ niechay nie będzie áni pomieniono miedzy wãmi/ [...] áni łprofnóść/ ábo głupia mowã/ ábo zãrtowanie ktore nie przyłtoi ále rãczey dziekowanie [gratiarum actio]. WujNT Eph* 5/4, 1.Cor 14/16, 2.Cor 4/15, Col 2/7, 4/2; *SkarKaz* 351b *marg*.

dziękowanie komu [w tym: komu za co (14)] (50): *RejPs* 49; *SeklKat* S; *YEłt dzyękowanie Pãnu Bogu zã dobrodzyeyłtwã yego. LubPs* dd4v, C2 *marg, D marg, N marg, Vv, Z5v* (14); *KrowObr* 105; *Leop* 1.Tim 2 arg; *RejAp* 66; *RejPos* 48, 83, [203], 298; *áno iãgniãtkã wrzełzczã/ áno profiãtkã biegiã/ áno rybki łkaczã/ tylko łobie mowic/ vzyway miã dułzo małz wlytkiego dobrego dofyc/*

á wízákoż z boiáźnią bożą á z wiernym dziękowaniem iemu. *RejZwierc* 109v, [193] v; *CzechRozm* 223v; *ArtKanc* N16v; *LatHar* 26, 67, 99, 397, 545 (16); lińt kończv dziękowaním Bogu. *WujNT* 573, 615, 2.*Cor* 9/12, *Apoc* 7/12. Cf »czynić dziękowanie«.

dziękowanie z czego [= *za co*] (3): *PatKaz III* 137v; Za dziękowanie z Egiptu/ zońtáwił [*Pan Jezus*] nam pámiątkę y dziękowanie zá mękę swoię y wybáwienie z mocy piekielney. *SkarKaz* 157b. Cf »czynić dziękowanie«.

dziękowanie za co [= *z powodu czego*] [*w tym: komu za co* (14)] (48): *RejPs* 150; *SeklKat* S; GOdny ku pámiętaniu iest ten Pfalm/ ktorego pirwřza cząńtká zámyka w łoby dzýękowanie zá wybáwienie przefzłe. *LubPs* G2, Cv [2 r.], C2 *marg*, E2 *marg*, H *marg* [2 r.], Mv *marg* (31); *Mącz* 109a, 363e; *RejPos* 48, [203]; *CzechRozm* 223v; *LatHar* [+12], 26, 99, 397, 558 [2 r.] (8); *SkarKaz* 157b. Cf »czynić dziękowanie«.

dziękowanie za kogo [= *na czyjś intencję*] (3): Vpominam was áby nádewřzytko były prozby/ modlitwy y dziękowania/ zá wřzytki ludzi [*obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus Vulg 1.Tim 2/1*]/ zá Krole/ y zá wřzytki ná zwierzchności pońtanowione *KrowObr* B3 [*przekład tego samego tekstu ReszHoz, WujNT*]; *ReszHoz* 115; *WujNT* 1.*Tim* 2/1.

Ze zdaniem przyczynowym [*iż* (18), *że* (3)] (21): A ták tu iest ołobliwe dzýękowanie/ iż wřzytki thy łtany dziwnie Pan Bog z łálki á z miłosierdzya łwego podpomógáć/ wybáwiáć/ y ze wřzytkiego miłosćiwie wywodzić raczy. *LubPs* Y4, B6v *marg*, Cv *marg*, D *marg*, D4v *marg*, G4v (18); *KrowObr* 105; A nietylko tá rzecz zruřzy Chrzeńcijány ku chowaniu Przykazania Boskiego/ ále też y ku dziękowaniu pobudzi/ że wřdy Pan Bog łam wołá swoię w ktorey się náńze zbáwienie zámyka/ nam oznáymić raczył. *KuczbKat* 265; *ArtKanc* N16v.

Połączenia szeregowe (7): *RejAp* 66; *ReszHoz* 115, 116; ktoremu [*Bogu*] przyńtoi chwałá y wielmożność/ y wřzelka czeńć/ y łławá/ y dziękowanie/ z Oycem poczátku nie máiącym *LatHar* 484, 561; Błogołławienie/ y chwałá/ y mądrońć/ y dziękowanie/ czeńć y moc/ y siłá Bogu náńzemu ná wieki wiekow. Amen. *WujNT* *Apoc* 7/12 [*przekład tego samego tekstu RejAp*], 1.*Tim* 2/1.

W charakterystycznych połączeniach: dziękowanie *mnogie* (2), *nadobne* (3), *nieprzestajne* (2), *osobliwe* (2), *pięknę*, *pokorne*, *radosne*, *rozliczne* (3), *trojakię*, *ustawiczne*, *wieczne*, *wielkie*, *wierne*, *zwierzchowne*.

Zwroty: »czynić dziękowanie [komu]« [*w tym: za co* (1), *z czego* (1)] [*szýk zmienny*] (3): *LubPs* bbv; ále po wřzem krzeńciánńtwie łthákiego zwycięńtwá známienitego/ dziękowanie Pánu Bogu w końścielech czyniono wřzędzie łpiewáiąc *BielKron* 256v; *ArtKanc* N9v.

»dziękowanie odprawić« (1): Y dziękowanie odpráwiwřzy [*hymno dicto Vulg Matth 26/30*]/ wyńzli ná gorę Oliwną. *LatHar* 691.

»na dziękowanie ofiarowác« (1): Zás ten (iest) zakon ofiáry dziękwoney/ gdy iá ofiáruią Iehowie. Ieńli ná dziękowanie [*pro gratiarum actione*] będnie iá ofiárowác/ tedy będnie ofiárowác [...] plácki przálne oliwą rozmieńzone/ y kreple przálne/ oliwą mázáne *BudBib* *Lev* 7/12.

»z dziękowaniem przyjmowác« (4): *WujJudConf* 198v; *BudNT* 1.*Tim* 4/4; Gdyńeńmy pokoiiu wielkiego przez cię wielmożny Felixie dońtáli/ [...] zawřdy y wřzędy to z wřzelákim dziękowaním [*cum omni gratiarum actione*] przyimuiemy. *WujNT* *Act* 24/3, 1.*Tim* 4/4.

»z dziękowaniem używać« [szyk *zmienny*] (4): *RejPos* 83; wwarzył iągniątko/ á w pokorze á z dziękowaniem Pánu Bogu íwemu/ wzywał w íkromności każdego dárú *RejZwierc* [193]v; *CzechRozm* 223v; *ModrzBaz* 52v.

»wysławiać z dziękowaniem« (1): y będę ie [*imię twoje*] wyławiał z dziękowaniem [*et collaudabo illud in confessione*] *BibRadz Eccli* 51/15.

Wyrażenia: »chwalebne, sławne dziękowanie« (1 : 1): Sławne dzyękówanie Pánu Bogu wfzechmocnemu zá dobrodzyeyftwá *LubPs* cc3; Chwábne dzyękówanie Pánu bogu/ który dawa moźnym krolom/ iż w pokoiu lud iego ípráwuia *LubPs* ee5v *marg*.

»dziękowania godny« (2): *KuczbKat* 225; BYwa to ná pámiątkę dobrodźieyftwá/ nieprzeftáynego á wiecznego dziękówania godnego/ wcielenia y národzenia SYná BOżego *LatHar* 12.

»dziękowanie po jedzeniu, u stołu, po stole« = *modlitwa dziękczynna po jedzeniu* (1 : 1 : 1): íkoro po dziękówaniu v ítołu/ Kárynus záchorzał *SkarŻyw* 454; Zálecenie dziękówania po iedzeniu. *LatHar* 58 *marg*, 59.

Szeregi: »błogosławieństwo i (a) dziękowanie« [szyk 10 : 1] (11): *RejPos* 83; Błogosławieństwo y dziękówanie/ niechay będzie P. Iezufowi Chryftufowi/ przedźiwnym íwoim zmartwychwftaniem moc íwoię znácznie pokázuiącemu. *LatHar* 546, 545, 546 [4 r.], 547 [4 r.].

»(cześć), (i) chwála (a. chwalenie), (i, a) dziękowanie« = *gloria et honor et benedictio Vulg* [szyk 3 : 4] (12): Namowá ku wierney chwale y dzyękówaniu. *LubPs* ffv *marg*, ff4v; *RejPos* 298, 345v; *BiałKat* 348v; *KuczbKat* 225; *SkarŻyw* 51; Thobie chwála Boże moy, Ty też dziękówania/ íżeś náwiedził lud íwoy z íwego śmiłowánia. *ArtKanc* N16v; *LatHar* 99; *WujNT* 267, 615, *Apoc* 4/9.

»Eucharystyja to jest dziękowanie« (1): y ítąd że tá Swiátość íeft rzetzoná Eucharystia/ to íeft dziękówanie. *KrowObr* 179.

»modlitwa (i żądanie) (i) z dziękowaniem; modlitwa a (i) dziękowanie« = *oratio cum gratiarum actione Vulg* (5; 4): *GliczKsiąż* C3 [2 r.]; MA w íoby ten Píalm nápoły modlitwę z dzyękowaniem zá wybáwienie od prześládowncow. *LubPs* Cv, D4v, V4 *marg*, ee3v *marg*; *KrowObr* 141v; Przełożeni máią ínfse ludzie nápomináć ku modlitwie y ku dziękówaniu Bogu który chce wílyftki zbáwić. *Leop* 1. *Tim* 2 *arg*, *Philipp* 4/6.

»ofiara to jest dziękowanie« (1): *Sacrificium Eucharisticum*. Ofiárá/ to yeft dziękówanie zá okazáne dobrodźieyftwo. *Mącz* 363c.

»prośba z dziękowaniem; prośba i (a) dziękowanie« [szyk 3 : 2] (3; 2): Proźbá z dzyękowaniem zá wybáwienie s pośrodku nyeprzyacioł. *LubPs* E2 *marg*, I3v *marg*, Q2, aa6 *marg*, bb2 *marg*.

»modlitwa i prośba z dziękowaniem; prośba, modlitwa i dziękowanie« (2; 1): *KrowObr* B3; *BibRadz Philipp* 4/6; Nie troźzczież íię niocz: ále w káźdey modlitwie y prośbie z dziękówaniem [*in omni oratione et obsecratione, cum gratiarum actione*] niech żádánia wálze będą v Bogá oznaymione. *WujNT Philipp* 4/6.

»śluby i dziękowanie« (1): Obiecuie vprzeymym íercem dufáć Pánu íamemu. Y oddáć mu śluby/ y dziękówanie. *BibRadz Ps* 116 *arg*.

»wdzięczność a dziękowanie« (1): myáfto ípouyedzy [*miała Maryja*] wdzyącznozcz a dzyąkouanye zláfky bozey *PatKaz III* 137v.

»dziękowanie z wysławianiem (*a. wysławieniem*); dziękowanie i wysławianie« [szyk 4 : 2] (4; 2): Nadobne wyflawienie z dziękowaním zá ty cudá/ ktore pan możnye okázował *LubPs X5 marg, N marg, Q3 marg, X5, ccv marg*; O błogofławiona Márya/ á ktoż tobie godnie może oddáćdziękowánia y wyflawíania? ktoraś ofobliwym twym onym zezwoleniem/ rátkunku dodála świátu zágubionemu. *LatHar 486*.

»wyznanie i dziękowanie« (1): gdy komu otworzy [...] vftá ku wyznániu y dzyękowánium iemu zá ty dobrodzyeyftwá iego. *RejPos [203]*.

2. *praw. Kwitowanie, potwierdzenie odbioru należności* (2) : a tak przy tych slachetnych panow stal fzyę kup myędzy Tomafzyem tuchlynfky, a myędzy Criftopheff [!] dvrlifzyem [...] Gdze dzyękuię Tomafz tuchlynfky supelny fzapłaty Criftophowy dvrlifzowy paftyerbowy swemu [...] Gdze przytym dzyękowanu bely slachetny Pánowyę Iako wdomu bartofza swarky szoltifza Kołczyfkiego y przet wszytkemy przyfzyefznyemy *ZapKościer 1583/37*; Iednę quárte od grzywny brác dozwała práwo, y to z dziękowáníem. *SarnStat 696*.

Cf **DZIĘKA, DZIĘKOWAĆ**

BZ